זון אויפגאנג — 4.30
זון אונטערגאנג — 8.20

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואַרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אמסטיסטן קלאר, מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

Vol. 21, No. 103. Winnipeg Wed. May 27, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מיטוואך יא׳ סיון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JUN 1 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

היגע סטאַרס וועלן מוזן פארמאכן זייערע טירן פינף שעה א וואַך, מיטוואָך אדער שבת, אין משך פון די זומערדיקע חדשים פון יוני, יולי און אווגוסט

״ביילאָ״ אָנגענומען לעצטן אוונט פון סיטי קאונסיל באציט זיך אויף ״גראָסערס״ און ״בוטשערס״ אין שטאָט — די שעה׳ן זיינען צווישן 1 און 6 נ. מ. — די וואָס קלייבן אויס שבת, דאַרפן וועגן דעם מעלדן שריפטלאך צום סיטי קלערק. — מיניאטור גאָלף אום זונטאג פארבאָטן

פון דעם קומענדיקן יוני דעם דריטן אן, וועט אריין אין קראפט דער ״ביילאָ״ אנגענומען לעצטן אוונט פונ׳ם היגן סיטי־קאונסיל. וואָס צווישנגאנג יעדן היגן ״גראָסער״ און ״בוטשער״ צו האַלטן זיין ״סטאָר״ געשלאָסן פאר פינף שעה א וואַך, צווישן די שעה׳ן פון 1 און 6 נ.מ. מיט־וואך אדער שבת, פאר די דריי זומערדיקע חדשים פון יוני, יולי און אווגוסט יעדן יאר.

יעדער קרעמער קאן פאר זיך אויסקלייבן וועלכן פון די צוויי דערמאָנטע טעג ער וויל. ווען איינער אבער קלייבט פאר זיך אויס שבת, אנשטאט מיטוואך, מוז ער ווענן דעם לאָזן וויסן שריפטלאך צום סיטי קלערק. דאס דאַרף געטאן ווערן איצט אין משך פון א חודש צייט פון היינט אן פאר היינטיקן זומער, און דערנאך — יעדן יאר אין משך פון חודש יאנוואר. די וואס וועלן ווענן דעם נייט סעמעסטער צום סיטי קלערק פאר דער באשטימטער צייט, וועלן דערנאך מוזן פארמאכן זייערע סטארס מיטוואך.

דער פונקט וואס דערלויבט אויסצוקלייבן שבת אנשטאט מיטוואך איז ארייגגעשטעלט נעווארן א דאנק די באמיאונגען פון די אידישע אלדערמען, גרעי און בלומ־סער״ און ״בוטשער״ צו האַלטן זיין ״סטאָר״ געשלאָסן פאר פינף שעה א וואַך, צוויי די שעה׳ן פון 1 און 6 נ.מ. מיט־וואך אדער שבת, פאר די דריי זומערדיקע חדשים פון יוני, יולי און אווגוסט יעדן יאר.

דער נייער ״ביילאָ״ באציט זיך בלויז, ווי ס׳איז צו זעען, אויף די שעה׳ן צווישן 1 און 6 פון די באשטימטע טעג. נאך 6 איז ווירקזאם דער אלטער ״ביילאָ״ (אויסער שבת), וועלכער ווערט אבג׳ט ניט שטרייגנע אפגעהיט. די וואס וועלן אויסקלייבן צו האַלטן זייערע קראמען געשלאָסן דער באשטימטער צאל שעה׳ן, מוז ער דערנאך נאך 6 קאנען ווידער עפענען די טסארס ביז שפעטער אין אוונט.

אויף דער זיצונג פון סיטי קאונסיל לעצטן אוונט איז אויך באשטימט געווארן, אז די מיניאטור גאָלף קורסן זאָלן זיין געשלאָסן זונטאג, און אז דורכ׳ן וואך זאָלן זיי מוזן שליסן זיך 11 יעדן אוונט, אויסער שבת, 12 אזייגער. קינדער אונטער 16 טאָרן ניט שפּילן נאך 9 יעדן אוונט.

קאָנפערענץ נעמט אָן אידישן אויסלייג פאר העברייאישע ווערטער

ארטאָגראפישע קאָנפערענץ אין ווילנע נעמט אָן וויכטיקן באשלוס

ווילנע, מאי 27 (אינטא). — די אלווועלטלאכע אידישע ארטאָגראפישע קאָנפערענץ פארראָנן פונ׳ם אידישן וויסנשאפטלאכן אינסטיטוט, האָט מיט 26 שטימען צו 21 באשלאָסן צו גונסטן פונ׳ם אידישן אויסלייג פון די העברייאישע עלעמענטן אין דער אידישער שפּראך.

נאָכדעם ווי דער פארשלאג איז אנגענומען געווארן, האָט די קאָנפערענץ אינסטרואירט דעם פילאָלאָגישן דעפּארטמענט פונ׳ם אידישן וויסנשאפטלאכן אינסטיטוט צו צוגרייטן כללים פון דער אידישן אויסלייג פון די העברייאישע עלעמענטן.

גרעסטע תלמוד תורה אין קאנאדע נעעפנט אין מאָנטרעאל

מאָנטרעאל, מאי 27 (אינטא). — א גרויסע אידישע בילדונגס אינסטיטוציעס, די גרעסטע אין גאנץ קאנאדע, וועט דאָ געעפנט ווערן קומענדיקן זונטאג. זי וועט דינען פאר א היים פאר א לערער סעמינאר א ישיבה און א געפאלגטער ״פּראקטיקל״ שול, ווי אויף פאר אנדערע קולטורעלע טעטיקייטן.

דער אינסטיטוט, א דריי־שטאָקיקע געביידע, האָט געקאָסט ארום 200 טויזנט דאָלאר צו בויען. דאָס געלט איז נעשאפן געווארן פון פריוואטע ביישטייערונגען און עפנטלאכע זאמלונגען.

א נייער נאָלד נעיעג אין אלבערטא

אקאטאקס, אלטא., מאי 27. — דאָס שטעטל אקאטאקס, אין אויל שטעטל, איז איצט ארומגענומען פון א נאָלד נעיעג פאר בער, און מען פארכאפט ״קלייומס״ ביים שיף מיסל הארט ביים שטעטל.

דער נאָלד נעיעג איז אויסגעבראכן צוליב א באריכט, אז אימעצער האָט דאָ געפונען א שטיקל נאָלד.

13 בוכארער אידן קומען אָן קיין א״י נאָך 14 חדשים וואנדערונג

ירושלים, מאי 27 (אינטא). — דרייצן אידן פון בוכארע זיינען נעכטן אנגעקומען קיין ארץ־ישראל, נאָך א וואנדערונג פון פערצן חדשים דורך אפגאניסטאן, פּערסיע, איראק און סיריע.

די בוכארער־אידן האָבן צוערשט באזוכט די אפיסעס פון דער אידישער אגענטור, וואו זיי האָבן אויסגעבראכן צייער דאנק פאר אנגענומען זיך פאר זיי און רעטן זיי פון דעפּארטאציע צוריק קיין רוסלאנד, ווען זיי האָבן נאָך געווארטן דורך פּערסיע.

נין־יאָרקער איד. וויסנשאפטמאן קריגט מעדאל פון אמעריקאָנער כעמישער סאָסייטי

שיקאגאָ, מאי 27 (אינטא). — דר. פ. לעווין פון דער ראָפּעלער אינסטיטוט אין ניו־יאָרק האָט געקראָגן דעם ״וויליאם גיבס מעדאל״ פון דער היגער אפּשיילונג פון דער אמעריקאנער כעמישער סאסייטי אלס אויסדרוק פון אנערקענונג פאר זיינע וויכטיקע שטודיומס אויפ׳ן געביט פון כעמיע אין באצוג צום מענשלאכן קערפּער.

דר. לעווין האָט געקראָגן דעם מעדאל אויף א נאציאָנאלער פארזאמלונג פון וויסנשאפטלייט, וואס איז דאָ אפּגעהאלטן געווארן. פּראָפ. פ. קאָך פון שיקאגער אוניווערסיטעט האָט פּרעזענטירט דר. לעווינען מיט דעם מעדאל. פּראָפ. קאָך האָט דערקלערט, אז דר. לעווין האָט ביינעשטייערט מער ווי וועלכער עס איז אנדערער פאר־שער צו דעם איצטיקן באגריף וועגן דעם כעמישן כאראקטער פון מנשלאכן קערפּער.

דער ״וויליאם גיבס מעדאל״ איז איינע פון די גרעסטע אויסצייכענונגען אין דער וויסנשאפט פון כעמיע און איז געגעבן געווארן צו דר. לעווינען. ״אלס דער פּראָפּינגנטסטער אמעריקאנער וויסנשאפטמאן אנצוזאגן ארגאנישע כעמיע אויף צו לייזן ביאָלאָגישע פּראָבלעמען״.

לאָס אנדזשעלעס, מאי 27 (אינטא). — סאָלאָמאָן שווייזדער, פּראָפעסיענטער מאָנטיאנע פון דעווער, איז דאָ געטויט געווארן ווען ער איז אריינגעפאלן פון א פנסטער פון זיין האָטעל. עס איז אבער מאראך א מעגלעכע אז ער איז באנאנגען זעלבסטמאָרד, ווייל ער האָט לעצטנס געהאט פינאנציעלע פּראבלעמס און איז געווען אין שטאָט.

מעקסיקאנ. אידן אין נייע שרעק פאר אנטיסעמיטישער דעמאָנסטראציע

מעקסיקאָ סיטי, מאי 27 (אינטא). — די דאָס מעקסיקאנישע פאָלק איז ניט אנטי־אומרואיקייט צווישן די מעקסיקאנער אידן האָט זיך שטארק פארגרעסערט היינט צו־ליב דער ברייט רעקלאמירטער דעמאָנ־סטראציע קעגן די אידישע הענדלער פאר־רופן פונ׳ם פארבאנד פון קליינע הענדלער אויף קומענדיקן מאנטאג.

דער פארבאנד איז פאראייניקט מיט דער אלמעכטיקער ״נאציאָנאל רעוואָלוציאָנערער״ פּארטיי, און ער ניט ארויס א סקאנדאל־בלעטל מיט׳ן נאמען ״וואז דע קאמערציאָ״. אין דער לעצטער וויסקאנבע האָט דאָס בלעטל דערגרייכט די נידעריק־סטע מדרגה פון אנטיסעמיטישער חוצפה און אנטי־אידישער הצעה.

די פּראָפּאגאנדע קעגן אידן אין דער פּרעסע איז דער וויכטיקסטער פאקטאר וואָס האָט געפירט צו דער איצטיקער קריי־טישער לאגע, ביז איצט האָבן די אידן ניט גענומען קיין שום שריט קעגן דער אנ־טיסעמיטישער פּרעסע, אנגעמענדיק, אז

ווייניפּעגער פרוי, וועמעס מאן איז דער״הרג׳עט געווארן אין דער מלחמה ניט אריינגעלאָזן קיין קאנאדע

א ווייניפּעגער פרוי, וועלכע האָט אפּגע־וואוינט 24 יאר אין קאנאדע און וועמעס מאן איז גע׳הרג׳עט געווארן אין דער מלח־מה, דינענדיק אין דער קאנאדער ארמיי, איז די טעג ניט אריינגעלאָזן געווארן קיין קאנאדע פון די שטאטן, וואוהין זי איז גע־פאָרן אויף א באזוך אין אייער לאנד. זי איז א ״פרעמדע״, די פרוי מריקס אין קאנ־אדע א רעגירונגס פּענסיע פון 60 דאָ־לאר א חודש, פאר איר גע׳הרג׳עטן מאן.

די פרוי איז מרס. וו. דויש. לייאנס, אן אמעריקאנער געבאָרענע. זי האָט זיך באַ־זעצט אין ווייניפּעג מיט איר מאן, אן איר־לענדער, מיט 24 יאר צוריק. אין איר האָט דערנאך אריינגענומען אין קאנאדער 27טן באטאליאָן גלייך ביים אנהויב פון דער מלחמה, און ער איז געשטאָרבן נאָכדעם ווי מען האָט אים אריינגעשלעפּט פון א פאר־שטענער טראנשייע ארום ווייטי ריידזש.

מרס. לייאנס האָט אויף איינגענומען אין ווייניפּעג און נאָענטע קרובים און פריינט אין קאנאדע. זי האָט איצט געזאָלט פאָרן צו באזוכן אירע א פארהייראטע טאָכטער אין נאָרט־בײ, אָנט., ווען זי איז פארהאלטן געווארן פון די אימיגראציע באאמטע אין ווייניפּעג און איז צוריקגעשיקט געווארן אין די שטאטן.

מרס. לייאנס אין מיט 9 חדשים צוריק אורלעגענפארן צו באזוכן אין אן אין קאליפאָרניע. זי האָט גענומען א אפּספּארט ווי אן אימיגראנטקע, ווייל מען האָט גע־זאגט, אז אזוי וועט זי קאנען לייענער פאר־ברייענען אין די שטאטן. ווען זי איז אבער געקומען צוריק אהער, האָבן די אימיגרא־ציע באאמטע אפּגענארעדט, אז אריינ־פארנדיק ווי אן אימיגראנטקע און ווייענדיק אפּזוזנדר מער ווי 6 חדשים, האָט זי פאר־לאָרן אירע קאנאדער בירגער רעכט.

דער קאנאדער לעגיאָן און דער אמעריקאָ־נער לעגיאָן האָט זי גענומען אונטער זייער שוץ, און זי באמיען זיך איצט אין אמאָ־וואָ אז מען זאָל זי צוריק אריינלאָזן קיין קאנאדע.

דריי פארוואונדעט אין א צוואמענ־שטוים צווישן ארבעטסלאָזע מחנה און פאָליציי אין פאָרט רודזש

אנדערהאלבן טויזנט ארבעטסלאָזע פּראָטעסטירן קעגן געברוין פון גראָב־מאשינען און ווארפן שטיינער אויף די ארבעטער און פאָליציסטן

פאָליציי אינספּעקטאר א. מאקלאקלען, 1 פאָליציסט פון פאָרט־רודזשער פאָליציי אפּשיילונג, און אן ארבעטער ביי א גראב מאשין זיינען נעכטן אינדערפרי פאר־וואונדעט געווארן אין א צוזאמענשטויס צווישן אנדערהאלבן טויזנט ארבעטסלאָזע און א פאָליציי אפּשיילונג פון ארום 30 פאָליציסטן, אויפ׳ן ראנ פון קווינסטאן סט. און דעפּאָזיט עוו., פּאָרט־רודזש.

דער פאָליציסט, מעקסווין, איז אפּגע־פירט געווארן אין שפּיטאל פאר באהאנד־לונג, די אנדערע צוויי זיינען באהאנדעלט געווארן אויפן פלאץ און זיינען אפּגעלאָ־זען געווארן אהיים. אלע דריי זיינען פארוואונדעט געווארן פון שטיינער גע־ווארפן פון די ארבעטסלאָזע.

אלעק בראזני, וועלכער זאָל האָבן גע־וועזן איינער פון די שולדיקע אינ׳ם אויס־ברוך, איז ארעסטירט געווארן. אין ווייי־ניקער ווי א האלבע שעה צייט אין דער פאָליציי אנגעלאנגען צו פארטרייבן דעם ער־לם און איינשטעלן אָרדענונג.

ארום טויזנט מענשן האָבן זיך נעכטן אינדערפרי געווענדעט נאָך ארבעט. ווען

מען איז שוין אפילו ביי זיך אין דעם איינענעם שלאָף־צימער ניט זיכער קעגן אוטאָמאָבילן

די חוצפה פון אוטאָמאָבילן האָט שוין אזוי ווייט דערגרייכט, אז מען איז שוין פון זיך ניט זיכער לייגנדיק אויף א בעט אין א פארשפּארטן שלאָפצימער, און עס קאָן נאָך אמאָל קומען א צייט, אז כדי צו זיין זיכער מיט א רואיקן שלאָף, וועט מען זיך דארפן אריינכאפּן אין אן ערא־פּלאָן, אויפהויבן זיך א פּאָר טויזנט פוס אין דער לופט און איבערנעכטיקן דארטן.

אין וואשינגטאָן, וואס. איז נאָם היטער רואיק געשלאָפן אין זיין בעט אין זיין קליין שטיבעלע פון צוויי צימערן. פּלוצ־לונג — טראָ־אָ־אָך! א שטארקער זעץ, און נאָס האָט זיך אויפגעגעבן אין זיין בעט אין דרויסן פון זיין שטיבל. ווען ער האָט אויסגעריבן זיינע אויגן און ער האָט זיך ארומגעקוקט, האָט ער דערזען, אז הינטערן זיין בעט שטייט אן אוטאָמאָביל און סאָפּעט ווי א ווילדע חיה.

אין אָט וואָס עס האָט פּאסירט: דזשאָן לא טשאנס איז געפאָרן שפּעט ביינאכט ארום היטערס שטיבל און פונקט ביי דער וואנט פון היטערס שלאָפצימער האָט לא טשאנס פארלאָרן דעם קאנטראָל איבער זיין אוטאָמאָביל, און ער האָט דורכגע־בראָכן די וואנט פון דעם שטיבל, און דער אוטאָמאָביל האָט ארויסגעשטויסן די בעט צוזאמען מיט גאָס׳ן דורך דער צווייטער וואנט אין דרויסן. ביידע מענער זיינען בלויז אפּגעקומען מיט שרעק.

מאָרגן י. מ. ה. א. פוטבאָל קעגן וועסטברוקס

ליבהאבער פון פוטבאָל שפּיל וועלן מאָרגן אונטן האָבן א געלעגענהייט צו זעען א ״נייס״ פון צוויי גוטע פוטבאָל טימס — די י. מ. ה. א. קעגן די וועסטברוקס.

די שפּיל וועט זיך אנפאנגען 6.30 נ.מ. אין וועסטאָן, לאנגאן וועסט, ארום די פּי. אר. שאפּס.

ווי ״מען צאָלט״ אין שיקאגאָ פאר וואשן וועש

שיקאגאָ, איל., מאי 27. — ״וויפיל רעכנט איר פאר וואשן א העמד״, — האָט אנגעפרעגט א יונגערמאן וואָס איז אריינגעקומען נעכטן אין דער וואודלאן לאנדרי.

די פארוואלטערן פון לאנדרי, הילדא דזשיימס, האָט געזאגט דעם פריין.

״טאָ גיב מיר דאָס געלט און איך וועל מיינע העמדער וואשן ערגעץ אנדערש״, האָט דער יונגערמאן געזאגט שטרייענד, אריינסיצענדיק א רעוואָלווער.

די פארוואלטערן האָט קיין חשק ניט געהאט צו דיינען זיך מיטן רעוואָלווער. דער יונגערמאן איז אוועק מיט געלט, געלט אויף איסוואשן א הונדערט העס־דער.

ד. גרינבערג היינט וועגן א. ד. גאָרדאָן

היינט, 8.30 אוונט, וועט חיים גרינבערג לייענען א לעקציע אויף דער טעמע: ״א. ד. גאָרדאָן״, און פרייטאג, דעם 29טן מאי וועט ער האלטן א לעקצ׳ע וועגן ״שפּינאָזא דער איד״. ביידע לעקציעס וועלן פארקו־מען אין פאלקס שול.

זונטאג, דעם 31טן מאי וועט חיים גרינ־בערג לייענען א לעקציע וועגן ״שלום־עליכ׳ם הומאָר״, 8.30 אוונט, אין ציון זאָל. דאָס וועט זיין די לעצטע לעקציע פון זיין איצטיקער סעריע.

מעיאָר וואָסער פארופט כשרות קאָנפערענץ

ניו־יאָרק, מאי 27 (אינטא). — א קאָ־מיטעט פון 25 ארטאָדאָקסישע רבנים און פּראָטעסטענטע אידישע פּארשטייער אין באַ־שטימט געווארן פון מעיאָר וואָסער, אנצו־ייטענען פּלענער און רעקאָמענדאציעס ווי אפּצושאפן די הפקרות אין דער כשרות פראגע און ארויפצוזעטצענען דעם ניו־יאָרקער כשרות נעזעץ אין שטאט.

סיטי קאָנסיל שטארק באזאָרגט פון ארבעטסלאָזיקייט לאנג

באשליסט צו פאָדערן מער הילף פון דאָמיניאָן און פּראָווינציעלער רעגירונג

גרויס זארג פאראורזאכט דעם סיטי־קאונסיל די ארבעטסלאָזיקייט לאנג דאָ אין שטאט.

דער פריילינג האָט ניט געבראכט די דער־וואַרטעטע פארלייכטערונג. אדרבא, עס זעטאוויס, אז די לאנג איז אין גרעוויסע היזיקייט געווארן ערגער; ביי א סך האָבן זיך אויסגעלאָזן די אפּשפּארונגען פון פריי־ער, און זיי מוזן איצט אנקומען נאָך שטאָ־טיקער הילף; און, כאָטש קיין ניס־פארהיי־ראטע רעגיסטרירט מער ניט פאר־ניט הילף, וואקסט אבער די צאָל פון די פאר־היירטע ארבעטסלאָזע פאסיליעס.

עס איז אויך צוגעקומען די זארג פון באקליידונג, — א סך ארבעטסלאָזע און זייערע פאמיליעס האָבן זיך אזוי אפּגע־ריסן, אז מען מוז זיי באזאָרגן מיט עטוואס קליידונג.

ד״ר ווייס אפילו ביי זיך אין דעם איינענעם שלאָף־צימער ניט זיכער קעגן אוטאָמאָבילן

רואיק געשלאָפן אין זיין בעט אין זיין קליין שטיבעלע פון צוויי צימערן. פּלוצ־לונג — טראָ־אָ־אָך! א שטארקער זעץ, און נאָס האָט זיך אויפגעגעבן אין זיין בעט אין דרויסן פון זיין שטיבל. ווען ער האָט אויסגעריבן זיינע אויגן און ער האָט זיך ארומגעקוקט, האָט ער דערזען, אז הינטערן זיין בעט שטייט אן אוטאָמאָביל און סאָפּעט ווי א ווילדע חיה.

אין אָט וואָס עס האָט פּאסירט: דזשאָן לא טשאנס איז געפאָרן שפּעט ביינאכט ארום היטערס שטיבל און פונקט ביי דער וואנט פון היטערס שלאָפצימער האָט לא טשאנס פארלאָרן דעם קאנטראָל איבער זיין אוטאָמאָביל, און ער האָט דורכגע־בראָכן די וואנט פון דעם שטיבל, און דער אוטאָמאָביל האָט ארויסגעשטויסן די בעט צוזאמען מיט גאָס׳ן דורך דער צווייטער וואנט אין דרויסן. ביידע מענער זיינען בלויז אפּגעקומען מיט שרעק.

צוויי טויזנט דאָל. גע׳ננב׳עט פון קאסע אויף סי. ען. סטאנציע

ארום צוויי טויזנט דאָלאר איז ארויס־גע׳ננב׳עט געווארן צווישן שבת מיטאג צייט און דיינסטאג אינדערפרי פון פיי־ער קאסע פון דער סי. ען. אר., אויף דעם צווייטן שטאק פון דער יוניאָן סטאנ־ציע.

די אנגעשטעלטע האָבן אנטדעקט די גנבה נעכטן, 8.30 אינדערפרי, ווען זיי זיינען געקומען צו דער ארבעט נאָך דעם לאנגן ״וואָך ענד״. איינע פון די אפּס טירן איז איינגעבראָכן געווארן, און די טיר פון דער שטאָלענער קאסע איז גע־עפנט געווארן, נאָכדעם ווי דער שלאָס איז אויפגעריסן געווארן מיט עפּעס א שטארקן אויפרייס שטאָף.

די באאמטע ווייסן ניט געגענו ווען די לויבערער איז באגאנגען געווארן. ווען מען האָט פארמאכט דעם אפּס שבת מיטאג צייט איז אלץ געווען אין בעסטער אר־דענונג, די נעבעידע ווערט כסדר באוואכט פון סי. ען. אר., פאָליציסטן און וועכטער, און מען קאן ניט פארשטיין, ווי אזוי די גנבים האָבן זיך געקאָנט אריינרייסן אין פארשווינדן אומבאמערקט. מען שטעלט זיך אבער פאר, אז זיי האָבן אויסגעקליבן א מאָמענט פאר זייער ארבעט, ווען עס איז אויף דער אייזנבאן געווען באזונדערס טומולדיק צוליב אנקומענדיקע צוגן.

דער איינדרוק איז יעדנפאלס, אז די ארבעט איז אפּגעטאָן געווארן פון דער־פארענג קאסע ברעכער.

מאָנ - אורהא

פון מארק

מיט 50 יאר צוריק זיינען אין אמעריקע געווען ארום 230 טויזנט אידן. אין יאר 1927, לויט א סטאטיסטישן באריכט פון דער ״אמעריקען דזשואיש קאמיטע״, ווע־מעס סטאטיסטיקס זיינען נאנץ ראיעל, זיינען שוין אין די פאראייניקטע שטאטן געווען 4 מיליאָן מיט 228 טויזנט אידן.

איצט, אין יאר 1931, דארף שוין די צאָל זיין נאענט צו פיר מיט א האלבן מיליאָן.

פון א קליינעם, כמעט אומבאדייטנדיקן קבוץ, האָט זיך אזוי אנטוויקלט דער גרעס־טער אידישער קבוץ אין דער וועלט ביי היינטיקן טאג.

ס׳איז נאָך נאר א יונגער קיבוץ, וואָס האָט נאָך קיין צייט ניט געהאט אויסצופור־דעמען זיין אייגענעם, אייגנארטיקן פּרצוף. ס׳איז נאָך דערווייל א פיזישער צוזאמענ־מיש פון פארשיידענע עלעמענטן.

עס זיינען אבער שוין דאָ אנדייטונגען פון נייע כחות וואָס שפּראצן דאָ ארויס. עס שאפט זיך א ניי אידנטום, וואָס וועט נאָך זאגן זיין וואָרט און וועט אנשרייבן זיין גרויסן בלאט אין דער אידישער גע־שיכטע.

אועלכע זאכן איז שווער צו דערוויין מיט פאקטן און ציפערן, באזונדערס אין אזא נערוועזער צייט ווי אונזערע, ווען מען שרעקט קינדער אין די וויגן מיט אונטער־גאנג.

אין אועלכע זאכן קאן מען נאר גלויבן, ווען מען פילט אינסטינקטיוו דעם זיינען פון דער אידישער געשיכטע.

***

דער אידישער ישוב אין ארגענטינע איז אלט נאָך ווייניקער ווי 50 יאָר.

נאָך דער אידישער מאסן־וואנדערונג אהין צום סוף פון לעצטן יאָרהונדערט, איז געקומען אן איבערברוך. דער אידישער ישוב האָט דורכגעמאכט דארטן שווערע חבלי־לידה, און זיין וואוקס איז אנגעגאנ־גען זייער לאנגזאם.

די מלחמה האָט דארטן, ווי אומעטום, געמאכט א סוף צו דער איצטיקער אייג־וואנדערונג. אבער באלד נאָך דער מלחמה האָט דער אידישער ישוב אין ארגענטינע, ניט געקוקט אויף די קלענערע און גרעטע־רע אימיגראציע באשריינקונגען, אנגעהויבן שנעל וועקסן. פאר די לעצטע צען יאָר איז דער ישוב געוואקסן אויף איבעצייק טויזנט איינגעוואנדערטע נפשות. און איז אזוי פארגרעסערט געווארן אויף מער ווי א דריטל.

אין ארגענטינע איז דאָ איצט א אידי־שער קבוץ פון איבער 200 טויזנט נפשות. און עס שאפט זיך דארטן אן אינטענסיוו אידיש לעבן, מיט גרויסע אויסזיכטן אויף דער צוקונפט.

***

אין קאנאדע איז דער אידישער קבוץ פאקטיש בלויז 30 יאָר אלט.

ס׳איז שוין אבער דאָ א גוט איינגעפונ־דעוועטער אידישער קבוץ פון איבער 150 טויזנט נפשות, מיט אן אינטענסיוו, איינגארטיקן אידיש לעבן.

די מלחמה, און דערנאָך די אימיגראציע באשריינקונגען, האָבן שטארק פארמינדערט זיין נאטירלאכן וואוקס. אבער דאָך איז דער ישוב געוואקסן און גלעזן טיפע וואורצלען אין׳ם נייעם בארן.

קאנאדע קאן באשריינקען די איינוואנ־דערונג, אבער זי קאן זי ניט פּאשטעלן, ווייל דאָס וואלט נעמיינט פאר איר זעלבסטמארד. דעם אידישן קבוץ איז אזוי אויך באשערט צו וואקסן און ווייטער אנט־וויקלען זיך.

***

שוין דאָ פאר אונזערע אויגן זיינען אויסגעוואקסן א רייע אידישע ישובים אין אלע מיילן פון דער וועלט און אין לענדער, פון וועלכע אונזערע אבות־אבותינו האָבן ניט געהערט.

אין בראזיליע איז דאָ א באדייטנדיקער אידישער ישוב, מיט א איינענער פּרעסע, אידישע ישובים זיינען אויסגעוואקסן אין ארגענטינע, אין דער אידישער געשיכטע וואקסן נייע אידישע וועלטן; צעבליען זיך נייע אידישע ישובים.

א פאלק וואָס קאן אזוי שרייבן זיין גע־שיכטע קאן ניט זיין אין געפאר פון אונ־טערגאנג.

The Gateway of the West

Classified Sect

אפיס פּוינטער אפּטייטונג
אנאנאס. $2.15
אנאנאס. $4.00
יאר. $7.50

יזענלאכעס:: PERSONAL

לייף אינשורענס
אבן א פאליסי און ניט דאורסי
דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETO
807 Electric Railway Ch
Phone 89 688

דיזיינישער מאסאזש
סאלאוויי, פראָפ. מאסאזשיס־דלס פראָפעסיאָנעל, אלע פארמען זם. טרוקענע באנעקעס. 838 בלאק, טעלעפאָן 88 066 :5

אפיס פּוינטישור פארלאנגט
פאר מזומן געלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Ph

AACTIVE MESSENGE TRANSFER
מאטארסייקלס, טראקס
PH. 26 062 121 ALI

פאר איר א קאר?
פאר אייך איינשפּארן פון 25 ביז 50 אויף נייע און געבראָכענע אויטאָס איבערגעגעבן פון האנט צו האנט, אויך קאר וועגן אין דיך ווערייד. לייכטע טערמס. ווילאיאם ספּיוואק
WILLIAM SPIVA
זעלעפאָן 27 986

W. G. Furni
אפּהאלסטערער
רעפּעטס געריינינקט
310 קאלאני סט. 31 960

פאַרענטן:: FOR RENT

אין א שיינעם דריי רום סויט אפּארטמענט. מעסיקע רענט. צום קערטייקער, טרוויס „דיי״. 56 66

רענטן א געפּוירנישט רום מיט עלעקטריש אויף 328 מעגנוס אוו צו מיין סט. אדער טעלעפון.

אין א גרויסן קאנטרעקט פון 9 $ פאר׳ן עטאָן. זיך ווענדן צו ווייניפּעג ביטש. מאאנ.

אין איין רום און א קיטשן אין דער היים. עלעקטריק, גאז און טעלעפאָנקייטן. מעסיקע רענט. אין 376 טשארלס סטריט.

ביטש. צו פאַרענטן אדער צו 5 א 5 רום קאטעדזש, סקרענד ווע־ראנדע אין ביים זיים. אינגאנ־ניש. אנטהאלט פּויער פּליים באקויעמלאכקייטן, שרייבט צו אדער ווענדט באקס 9732.

אין א גרויסע ליכטיקע רום. אדער מיידל. מיט אנד׳ן אנדערן מיידל. נוצן דעם טעלעפאָן. טע־לעפון 54 089 382 עלפּערד עוועניו.

אין א גרויסע געפּארנישטע רום מיט צוויי יונגע לייט אדער מיידל. זיך ווענדן צו דאָס אי־ד באקס 5843.

פאַרלאנגט :: SITUATION WAN

גליק פאר א קאָמיזניטי
דערפאָרענער פּראָגאנג אין ברית ובאנגליק, שו״ב פון גאוני שעריקע, בעל קורא, יהאר׳ציקער בעל תוקע, גוטער דערפאָרער־גלענצענדער דערענער, זוכט א איטקייס קיין אפּהאלט. שרייבט יידישע ווענדט באקס 5835.

פאַרלאנגט HELP WANTE

א מיידל פאר א קעש דערדישס־ווענדלכע האָט נעארבעט אין א אר אין א סטאָר. קיין אנדערע ניט ווענדן. שרייבט וואו איר־דעט. זיך ווענדן צו דאָס אי־ד באקס 5853.

בלויז א פראגע ווטן

ווינצווישטעלן אן ״ער״ אין אידישע וואָרט״.
אדער טעלעפאָן וועט אונז דער־ווייזן אין געצייטלטע סעקטורן טעלעפאָנירט
52 213
״ער״ וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאבע